

روش برخورد والدین نسبت به یکدیگر در تربیت صحیح فرزندان در سنین کودکی

فاطمه علی بیگی

چکیده

ارتباط یعنی انتقال پیام از یک فرد به فرد دیگر یا از یک فرد به عده ای از افراد به صورت کلامی و یا غیر کلامی با هدف تأثیر گذاری بر افکار، احساسات و رفتار دیگران. از طرفی خانواده به عنوان یک واحد اجتماعی از اهمیت خاصی برخوردار است. از نکات مهمی که در مدیریت خانواده باید مورد توجه قرار گیرد، تقویت روحیه ی اعضای خانواده است. در این پژوهش، نویسنده ویژگی های ارتباط موثر والدین با یکدیگر را در تربیت فرزندان در سنین کودکی مورد بررسی قرار می دهد. روش انجام کار در این پژوهش به صورت روش توصیفی و به شیوه ی کتابخانه ای مطالب گردآوری شده است. بر این اساس در این پژوهش سعی می شود که راهکار هایی برای خانواده ها در جهت ایجاد و تحکیم بنای استوار و تربیت فرزندان با نشاط بیان گردد.

واژگان کلیدی: خانواده، والدین، تربیت، الگو، کودک

خانواده به عنوان یک واحد اجتماعی از اهمیت خاصی برخوردار است. از نکات مهمی که در مدیریت است. این امکان در مورد اعضای خانواده باید مورد توجه والدین قرار گیرد، تقویت روحیه اعضای خانواده خانواده وجود دارد که روحیه شان مثبت یا منفی باشد. کسانی که از زندگی و حضور در خانه راضی هستند و فکر می کنند که خدمات آن ها هم برای خود و هم برای دیگر اعضای خانواده مفید، دارای روحیه ی مثبت می باشند. در مقابل افرادی که یأس و بدبینی در آنان سایه افکنده و بی اعتمادی در گفتار و رفتار آن ها مشاهده می شود، دارای روحیه منفی می باشند.

اهمیت و ضرورت این موضوع برای این است که با توجه به رابطه ی والدین با یکدیگر که رشد فیزیکی، عاطفی و اجتماعی کودک را تحت تأثیر قرار می دهد. اهمیت این مسئله از همین جا مشخص می شود که خانواده های جوان که در آستانه ورود فرزندی به سر می برند و یا دارای فرزندان خردسال هستند دارای استرس بسیاری می باشند، ضرورت دارد تا در این زمینه به تفحص پرداخته شود.

موضوعی که در این بحث به آن پرداخته می شود، معرفت و اطلاع نسبت به ارتباط والدین با یکدیگر در زمینه ی تربیت فرزندان در سنین کودکی است و همچنین شناخت ویژگی های ارتباط والدین با یکدیگر در تربیت فرزندان و بررسی میزان اثرگذاری ارتباط والدین با یکدیگر در تربیت فرزندان است.

تحقیق حاضر در صدد به سوالاتی از جمله میزان تأثیر ویژگی های ارتباط والدین با یکدیگر در تربیت فرزندان و میزان اثرگذاری همکاری و مشورت والدین در زمینه ی تربیت فرزندان بر رشد جسمی، اجتماعی و عاطفی فرزندان؛ می باشد.

روش انجام کار در این تحقیق به صورت توصیفی و به شیوه ی کتابخانه ای به جمع آوری اطلاعات پرداخته شده، مطالب تحلیل و بازنگری می گردد و کارهای تکراری از آن حذف می شود و در آخر به تدوین و نگارش مطالب اصلی پرداخته خواهد شد.

برای آشنایی بیشتر با موضوع مقاله، چند نمونه از پژوهش هایی که در این راستا انجام گرفته، به اختصار شرح داده می شود:

۱- کتاب آنچه فرزندان از روابط پدر و مادر می آموزند، نوشته ی جودیت پی سیگل، ترجمه ی سید مرتضی صفوی زاده و محمد فرجیان که در آن با زبانی ساده و غیرتخصصی، مفاهیم عمیق و پیچیده ی روانشناسی را در قالب مثال هایی ملموس بیان می کند و به والدین یاری می رساند تا با اصلاح رابطه ی با همسرشان، کودکانی سالم تر تربیت کنند.

۲- مقاله ی رابطه ی پرخاشگری والدین و احساس تنهایی فرزندان، نوشته ی ام البنین باقر نژاد و فرشته غلامپور، تهران ۱۳۹۳ که یافته های حاصل از این پژوهش نشان دادند که بین پرخاشگری بدنی و کلامی، خصومت والدین و احساس تنهایی فرزندان رابطه وجود دارد اما این رابطه معنادار نمی باشد و تنها بین خصومت والدین و احساس تنهایی فرزندان رابطه مثبت و معنی داری مشاهده شده است و احساس تنهایی در دختران و پسران متفاوت فرزندان را پیش بینی کند.

۳- مقاله ی تأثیر روابط درون خانواده بر رفتار نابهنجار فرزندان، نوشته ی آسیه مسرور و مریم السادات هاشمی، تهران، ۱۳۹۳ که در این مقاله به بررسی تأثیر نوع روابط درون خانواده بر روی رفتارهای نابهنجار در نوجوانان پرداخته است.

در کل کتاب و مقالات گوناگونی در حوزه ارتباط والدین و تأثیر آن بر روی تربیت فرزندان نوشته شده است، ولی حسن این پژوهش در این است که آثار برخورد والدین با یکدیگر و تأثیرگذاری آن بر روی فرزندان در سنین کودکی و خردسالی مورد بررسی قرار می گیرد که فرزندان در این سن بسیار تأثیرپذیر هستند. چون کودکان تقلید می کنند و همین تقلید کردن در ایجاد نقش و شخصیت آن ها تأثیرگذار خواهد بود.

ساختار تحقیق: عنوان - چکیده - مقدمه - گفتار اول: مفاهیم شامل: خانواده، والدین، تربیت، الگو و کودک - گفتار دوم: روش برخورد پدر با مادر در خانواده شامل: محبت، احترام، حسن معاشرت - گفتار سوم: روش برخورد مادر با پدر در خانواده شامل: احترام، خوش اخلاقی، زینت و آرایش در منزل، تحسین و قدردانی - نتیجه - منابع و مآخذ

گفتار اول: مفاهیم

۱-۱- خانواده

خانواده در لغت عبارتند از اهل خانه، اهل بیت، خاندان و دودمان.^۱

خانواده در اصطلاح به معنای نهادی است که بر پایه ی ازدواج زن و مرد شکل میگیرد و با تولید مثل، توسعه می یابد.^۲

در همه ی جوامع، خانواده با قرارداد شرعی زن و مرد ایجاد شده با به دنیا آمدن فرزندان گسترش پیدا می کند.

۱-۲- والدین

والدین در لغت عبارتند از جمع والد به معنای پدر و مادر.^۳

والد و والده به معنای پدر و مادر حقیقی آن که انسان از آن به وجود آمده است. به خلاف آب و ام که اعم اند. در قرآن کریم آمده است: «وَصَيَّنَّا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَنًا عَلًى^۱ وَهْنٍ وَفَصَّالَهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْمَصِيرِ»^۲ «و ما به انسان درباره ی پدر و مادرش سفارش کردیم؛ مادرش او را با ناتوانی روز افزون حمل کرد و دوران شیرخوارگی او در دوسال پایان می یابد؛ [آری به او توصیه کردم] که برای من و برای پدر و مادرت شکر به جا آور که بازگشت [همه ی شما] به سوی من است.»^۴

۱-۳- تربیت

تربیت در لغت عبارتند از ادب و اخلاق را به کسی آموختن.^۵

^۱ فرهنگ فارسی معین

^۲ محمدی ری شهری، محمد، تحکیم بنیاد خانواده از نظر قرآن و حدیث، ص ۱۱

^۳ فرهنگ فارسی عمید

^۴ سوره لقمان آیه ۱۴، ترجمه مکارم شیرازی

^۵ فرهنگ فارسی معین

تربیت در اصطلاح به معنای برانگیختن و فراهم آوردن موجبات رشد و پرورش شکوفایی تمام استعداد ها، توانایی ها و قابلیت های انسان به منظور رسیدن به کمال و سعادت مطلوب است.^۱

۴-۱-الگو

الگو در لغت عبات است از: نمونه، سرمشق، شکل گیری چیزی که از کاغذ یا مقوا بریده باشد، مثل الگوی لباس که خیاط از روی آن پارچه را می برد.^۲

الگو در اصطلاح به معنای مدل، طرح و نمونه ای است که از آن الهام گرفته و پیروی می شود و یا نسخه ای از آن برداشته می شود.^۳

۵-۱-کودک

کودک در لغت عبارت است از فرزندی که به د بلوغ نرسیده است.^۴

کودک در اصطلاح به معنای فردی است که در مراحل اولیه زندگی خود قرار دارد و معمولاً به افرادی که زیر ۱۸ سال سن دارند، اطلاق می شود.^۵

گفتار دوم : روش برخورد پدر با مادر در خانواده

ازدواج و زندگی شاد و سالم با بی توجهی به دست نمی آید و نیاز به تلاش و صرف وقت دارد. زن و مرد به عنوان پدر و مادر مسئولیت های مشخصی در خانواده بر عهده دارند. در زمان های گذشته وظایف و نقش

^۱ بهشتی، محمد، مبانی تربیت از دیدگاه قرآن، ص ۳۵

^۲ فرهنگ فارسی عمید

^۳ روشه، گی، کنش اجتماعی، هما زنجانی، مشهد، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷، ص ۴۴

^۴ فرهنگ فارسی

^۵ رجب زاده دزفولی، زهره (۱۳۹۷)، از دنیای کودک خود چه می دانید؟

نتیجه:

رفتار والدین نقش کلیدی در تربیت کودکان دارد. والدین به عنوان الگوهای اولیه در زندگی فرزندان ، تأثیر عمیقی بر شکل گیری شخصیت، رفتار و ارزش های آن ها دارند.

واکنش‌ها و رفتارهای والدین نه تنها روی سلامت روانی و اجتماعی کودک تأثیر می‌گذارد، بلکه بر روش‌های مقابله‌ای و حل مسئله او نیز تأثیرگذار است.

رفتارهای پدر خانواده نسبت به مادر اعم از محبت، احترام، خوش‌رویی و حسن معاشرت و موارد دیگر می‌تواند بر روی روحیه فرزندان به ویژه در دوران کودکی تأثیر بسزایی داشته باشد.

محبت از آن جهت که مادر خانواده آرامش می‌گیرد و این آرامش را به اعضای خانواده تزریق میکند.

احترام از آن جهت که احترام اعضای خانواده را به هم نزدیک می‌کند.

حسن معاشرت از جهت اینکه مشکلات روانی را در مادر کاهش می‌دهد و به دنبال آن کودکان به مشکلات روانی منجر نمی‌شوند.

از طرفی رفتارهای مادر نسبت به پدر نیز می‌تواند بر تقویت روحیه و تربیت فرزندان بسیار تأثیرگذار باشد. رفتارهایی از جمله: ۱- احترام مادر نسبت به پدر که منجر به یادگیری فرزندان و احترام گذاشتن آن‌ها نسبت به والدین می‌شود. ۲- خوش اخلاقی که موجب خوش برخوردی فرزندان نیز می‌شود. ۳- زینت و آرایش مادر در منزل که می‌تواند از بسیاری از تنوع‌طلبی‌ها جلوگیری کند. ۴- تحسین و قدردانی از پدر که موجب می‌شود کودکان نیز تشکر کردن را یاد می‌گیرند.

پس بنابراین کوچک‌ترین رفتاری از والدین می‌تواند بر تربیت فرزندان تأثیرگذار باشد. چرا که فرزند بسیاری از حالات و رفتارهای فردی و اجتماعی خود را از بزرگترهایش تقلید می‌کند. در نتیجه والدین همانطور که به شکستگی دست و پا یا ناراحتی چشم و گوش فرزندان‌شان اهمیت می‌دهند، باید به درمان یا پیشگیری بیماری‌های روانی آن‌ها که حاصل از روابط ناسالم خود والدین است؛ اهمیت قائل شوند که این فرزندان در آینده در سطح بالایی از اخلاق و تربیت قرار گیرند.

۱- قرآن کریم

۲- نهج البلاغه، سید رضی (۴۰۰ق)

۳- ابن بابویه، محمد بن علی، مترجم: کمره ای، محمدباقر (۱۳۸۱ش)

۴- انوری، حسن (۱۳۸۳ش) فرهنگ بزرگ سخن (چاپ اول). تهران: انتشارات سخن

۵- بهشتی، محمد (۱۳۸۷ش). مبانی تربیت از دیدگاه قرآن (چاپ اول). تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه.

۶- حسینی نسب، سید داوود؛ اقدم، علی اصغر (۱۳۷۶ش). فرهنگ واژه ها، تعاریف و اصطلاحات تعلیم و تربیت (چاپ اول). تهران: احرار.

۷- دشتی، محمد (۱۳۷۲ش). نهج الحیاء یل فرهنگ سخنان فاطمه (س)

۸- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا

۹- راغب اصفهانی، حسین، المفردات، ط دارالقلم

۱۰- رجب زاده دزفولی، زهره (۱۳۹۷)، از دنیای کودک خود چه می دانید؟ (چاپ اول)، انتشارات سرو دانا

۱۱- روش، گی؛ کنش اجتماعی، هما زنجانی (۱۳۷۹)، مشهد، دانشگاه فردوسی مشهد

۱۲- ساروخانی، باقر (۱۳۸۰ش). دائرة المعارف علوم اجتماعی (چاپ سوم). تهران: کیهان.

۱۱- شرفی، محمدرضا (۱۳۸۰ش). خانواده متعادل (آناتومی خانواده). تهران: انتشارات انجمن اولیا و مربیان

۱۳- شیخ حر عاملی، (۱۴۱۴ق). وسائل الشیعه (جلد ۱۴ و ۲۰). قم: آل البيت

۱۴- شیخ صدوق (۱۴۱۳ق). من لا یحضره الفقیه (جلد ۳). قم: موسسه انتشارات اسلامی

۱۵- شیخ طوسی (۱۴۱۴ق). الامالی، عربی، قم انتشارات دارالثقیفه

- ۱۶- طباطبائی حائری، سید علی (۱۴۰۹ق). الشرح الصغير النافع (چاپ اول). قم: کتابخانه آیت الله عظمیٰ مرعشی نجفی.
- ۱۷- طبرسی، حاج میرزا حسین (۱۳۶۵ش). مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل (جلد ۷ و ۱۴). قم: آل البيت الحیاء التراث.
- ۱۸- طوسی، محمد بت حسن (۱۳۶۴ش). تهذیب الاحکام (جلد ۱). تهران: دارالکتب الاسلامیه
- ۱۹- عمید، حسن (۱۳۳۲). فرهنگ فارسی عمید.
- ۲۰- فیومی، احمد بن محمد (۷۳۴). مصباح المنیر (چاپ اول). عربی-عربی، لبنان-بیروت: المكتبة العصرية.
- ۲۱- کلینی، محمد؛ ترجمه: حسن زاده، صادق (۱۳۸۵). ترجمه اصول کافی (جلد ۴). تهران: قائم آل محمد.
- ۲۲- مجلسی، محمدباقر (۱۴۰۴ق). بحار الانوار الجامعة لدرر أخبار الائمة الأطهار (جلد ۲۷ و ۶۴ و ۱۰۳). بیروت: دارایی اش التراث العربی.
- ۲۳- محمد ری شهری، محمد (۱۳۸۷ش). تحکیم خانواده از نظر قرآن و حدیث، ترجمه: شفیعی، حمیدرضا. قم: دارالحديث.
- ۲۴- مطهری، مرتضی (۱۳۶۷ش) تعلیم و تربیت در اسلام (چاپ یازدهم). تهران: انتشارات صدرا.
- ۲۵- معین، محمد (۱۳۵۱). فرهنگ فارسی معین، تهران: موسسه انتشاراتی امیرکبیر.